

Hvorfor videnskabsteori

9. september 2021 10:31

Kapitel 1 - Hvorfor videnskabsteori

- Positivism
 - Empirisk analytisk videnskabstradition
- Fænomenologi
 - Videnskab forankret i oplevelsesverdenen eller livsverdenen
- Hermeneutikken
 - Grundlæggende forskel på naturvidenskab og åndsvidenskab - når mennesker handler, følger de ikke upersonlige love (som naturvidenskab), men intentioner og formål.
- Marxisme
 - Videnskabens opgave er ikke passiv, men at afsløre udbytningen og arbejderklassens sande interesser
- Socialkonstruktivism
 - Samfundsvidenskab har et frigørende sigte. Videnskab kan ikke producere sand viden om virkeligheden. Viden er socialt konstrueret og produceres under den magt og de interesser, der er til stede i samfundet
- Poststrukturalisme
 - Foucaults diskursteori
 - Vi har kun adgang til virkeligheden gennem sprog og begreber. Fokus er på betydningsdannelse, hvad ekskluderer og inkluderer forskellige diskurser?
- Kritisk realisme
 - Beskrive samfundet ved at blotlægge bagvedliggende kausale kræfter, hvilket sker gennem teori og begreber. Videnskabeligt arbejde drejer sig om mere og andet end at beskrive diskurserne og kampene om betydningsdannelse.
- Nyere kritisk teori
 - Blanding af samfundsteori og videnskabsteori
 - Samfundsvidenskaben har et frigørende sigte, men det nødvendiggør et begreb om menneskelig frigørelsesinteresse. Bryder med et dogme om værdifrihed
- Aktionsforskning
 - Videnskabens opgave er ikke bare at forklare men også at forandre samfundet
 - Solidarisk med underprivilegerede befolkningsgrupper og bidrager til at skabe social forandring, videnskab kan kun udvikles i samarbejde med de mennesker, den vedrører

Kapitel 11 - videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet

- Der findes ikke nogen selvfølkelig måde at producere viden på.

Forelæsning

- potentialer (busser er transportmidler, vand kan slukke ild etc.)
- **Generativ mekanisme**: det der kan udløse det kausale potentiale - afhænger af andre objekters mekanismer. Relationen mellem kausale potentialer eller generative mekanismer og deres konsekvenser er **kontingent** (en mulighed), men aldrig determineret på forhånd.
- Positiver har en **horisontal årsagsforklaringsmodel** (a fører til b), KR har en **vertikel kausalitetsforståelse**, forklaringer på begivenheder i underliggende mekanismer
- **Multikausalt verdensbillede** - der forekommer ikke empiriske regelmæssigheder og uforanderlige mønstre
- Kausale lovmæssigheder kan forstås som tendenser

Epistemologi: viden og videnskab

- Videnskaben må begrænse sig til at fortolke og forklare eksisterende begivenheder og fænomener - ikke forudsige dem
- Videnskabelig viden er et **socialt produkt**, historisk betinget og genuint menneskelig aktivitet, foregår i sociale sammenhænge
- Viden er fejlbarlig og historisk betinget, herunder KR selv
- KR er ontologiske realister (virkeligheden eksisterer uafhængigt af vores viden) og epistemologiske relativister (viden er socialt frembragt og dermed midlertidigt)

- Man tænker abstrakt og gætter på, hvilke strukturer, der kunne være, og så derfra udvælge teorier. Grundlæggende ved man det ikke, fordi vi har at gøre med et domæne, der ikke umiddelbart er tilgængeligt.
- Derfor er man nødt til at tænke abstraktivt
-
- Multikausalitet
 - Det er et åbent system, der kan være mange ting, der påvirker et bestemt fænomen og mange indfaldsvinkler
 - Vi søger at afdække x af fænomenet
- Tendenser
 - Vi vil ikke forudsige, men vi kan se, at der er en tendens til x
- Metodepluralisme
- Forskel fra fænomenologi
 - Subjekterne afgør hvordan virkeligheden er, O og E smelter sammen i F
 - I F er der mere fokus på det empiriske domæne, men empirien er ofte subjektet og dets opfattelse. Der er ikke direkte fokus på det dybe aspekt
- Socialkonstruktivisme
 - Søger også at afdække det dybe domæne (kalder det bare strukturer)
 - Forskellen: S er ikke normativt
- KR og marxisme

Vores viden på et givet tidspunkt kaldes...	Denne viden er...	Hvilket vil sige at...
Den transitive dimension (epistemologi)	Et socialt produkt	Vidensproduktion er en menneskelig aktivitet, der foregår i sociale sammenhænge. Ny viden bygger videre på og omdanner eksisterende viden. Kritiske realister er epistemologiske relativister, men tror samtidig på rationel dømmekraft.
	Fejlbarlig	Viden er aldrig sikker eller definitiv. Da viden ikke er en direkte refleksion af det, den omhandler, er der altid mulighed for, at bestående viden erstattes af - eller udbygges med - ny viden.

Den virkelighed, der på et givet tidspunkt eksisterer uafhængigt af viden om den, kaldes...	Denne virkelighed er...	Hvilket vil sige at...
Den intransitive dimension (ontologi)	Dyb	Ud over (faktiske) begivenheder og (empiriske) fænomener indeholder den et dybt domæne, der ikke umiddelbart lader sig erfare. Videnskabernes vigtigste rolle er at afdække strukturer og mekanismer m.m. på dette domæne.
	Åben	Fordi begivenheder er resultatet af kontingente kombinationer af mange underliggende strukturer og mekanismer, forekommer der stort set ikke empiriske regelmæssigheder. Derfor må videnskaben opgave at <i>forudsige</i> begivenheder - og i stedet nøjes med at <i>forklare</i> begivenheder, der findes/har fundet sted.
	Differen-tieret	Virkeligheden indeholder objekter med vidt forskellige kausale potentialer og tilbøjeligheder.

Fakta og fortolkninger

- Kritik af hermeneutikken
- Naturalisme - i hvilken udstrækning natur- og samfundsvidenskabernes metoder bør være ens. To tilgange til sagen (følge Bashkar):
 - Naturalistisk tradition: alle forskellige dele af videnskaberne skal studeres på samme måde (positivisme)
 - Anti-naturalistisk tradition: natur- og samfundsvidenskaberne kan aldrig operere med samme videnskabsideal (hermeneutikken)
- KR med en tredje tilgang:
 - Kritisk naturalisme: det er muligt at redegøre for videnskab med både natur- og samfundsvidenskabernes metoder. Men der er betydelige forskelle
 - Både-og-holdning
- Relativt vedvarende genstandsfelt: hverken individer eller grupper opfylder varighedskriteriet, men det gør sociale relationer derimod
- Sociale strukturer kan udgøre den sociale verdens udgave af naturens strukturer
 - Natur- og samfundsvidenskabernes operer efter samme overordnede princip, idet de bevæger sig fra manifesterede fænomener til de underliggende strukturer og mekanismer, som de er forårsaget af
 - Men sociale fænomener er noget særligt - afgørende forskel på **procedurerne**:
 - Epistemologiske begrænsninger: svært at studere fænomener direkte, der altid kun manifesterer sig i åbne systemer. Sociale systemer er befolket med kreative og reflekterende aktører
 - Relationelle begrænsninger: de sociale objekter, som studeres, eksisterer altid

Hermeneutik

Hermeneutisk tradition	Karakteristika	Vigtige filosoffer	Hermeneutisk cirkel
Den før-moderne bibelhermeneutik	Søgte gennem fortolkning bekræftelse for deres egen bibelforståelse	Kirkefædre	
Metodehermeneutikken	<p>Fortolkning er ikke kun noget, specialister laver, det sker også i forbindelse med almindelige dagligdagstekster</p> <p>Fortolkningen er altid usikker, men det er ikke beklageligt - derimod et grundlæggende træk ved den menneskelige erkendelse. Det er en uendelig opgave.</p> <p>Fortolkning kan ikke bringes til en objektiv eller sand forståelse</p> <p>Målet er at opnå en sammenhængende forståelse af forfatterens mening og intentioner</p> <p>Den objektive ånd (Dilthey) - en fælles kultur eller sædelig ramme om enkeltmenneskernes livsytringer. Forståelsen i åndsvidenskaberne er forankret i livet og i det, der forbinder mennesker med hinanden.</p> <p>Dilthey undersøge historievidenskab som en pendling mellem kulturforståelse og individuel forståelse gennem fortolkning</p> <p>Dilthey er inspireret af sociologi, Max Weber. Weber havde en mellemposition i den metodiske strid mellem positivist og ikke-positivist i midten af 1800-tallet.</p> <p>Den hermeneutiske cirkel: Forskeren er udefra-betragtende og ikke-involveret i fortolkningsprocessen.</p> <p>Den hermeneutiske cirkel er et epistemologisk princip.</p> <p>Erkendelsen opnår man ved at veksle mellem helhedsforståelsen og delforståelsen af det, der fortolkes.</p>	<p>Friedrich Schleiermacher (1768-1834) (moderne hermeneutiks fader)</p> <p>Wilhelm Dilthey (1833-1911) videreførte Schleiermachers hermeneutik</p>	<p>Epistemologisk princip - al erkendelse er en pendling mellem helhedsforståelse og delforståelse</p> <p>den genstand, der søges fortolket</p> <p>Forskeren læser teksten ud fra en intuitiv helhedsopfattelse som har ser enkeltdele i lyset af</p>
Den filosofiske hermeneutik	<p>Hermeneutikken er en ontologi om den menneskelige væren. Hvad vil det sige at være menneske?</p> <p>Fortolkeren står ikke udenfor eller overfor verden, men er en del af den</p> <p>Brud med den klassiske fænomenologi</p> <p>Modsætningen mellem fortolkeren og det, der skal fortolkes, skal opløses. Vi kan aldrig sætte vores væren i verden i parentes og opnå et sikkert fundament for erkendelsen</p> <p>Skelnet mellem "subjekt" og "Objekt" er abstrakt, og forskeren er ikke en neutral observatør, men medbringer fordomme i forståelsesprocessen.</p> <p>Det er nødvendigt med rehabilitering af fordomsbegrebet, fordi fordomme kan være et udtryk for ideologiske magtforhold. Nogle fordomme er bevaringsværdige, nogle må gå til grunde. Forskeren tester sine fordomme ved at sætte dem i spil med nye erfaringer</p> <p>Til fælles med postmodernistiske, socialkonstruktivistiske og diskursteoretiske retninger: opgør med idéen om gyldighed ud fra den betragtning, at ingen meningsfortolkning kan gøre krav på at repræsentere eller stemme overens med en objektiv virkelighed.</p>	<p>Martin Heideggers (1889-1976)</p> <p>Hans-Georg Gadamer (1900-2002)</p>	<p>Ontologisering af cirklen</p> <p>Forskeren flytter sig ind i cirklen, s betegner forholdet mellem forsker og genstand - forskeren står ikke udenfor den verden, han fortolker men er selv en del af den.</p> <p>Spørgsmål om væren eller det værende</p>

